Ч. 72. Чернівці, неділя дня 19. червня (2. липня) 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция, адмініcтр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Chauvinismus iubilans!

(X) Національне питане, національні змаганя пронизують усе житє сьогочасних суспільностий. Розгін, із яким змагають ся кривджені досі народи, щоб здобути приналежні їм права, а з другого боку завзяте, із яким боронять упривілейовані нациї свого стану посїданя, дарма, що він оснований на неправдї і кривдї, дійшли прим. у нашій державі до такого напруженя, що спинили нормальний хід публичних подій у Австриї, що від кількох лїт запанував у нас стан, у якому безвиглядно ждуть полагоди преважні суспільно-економічні справи, на чім невимовно терплят[illegible]рокі верстви народні. Націоналїзм [illegible] струна, яку не важко перетягнути на шовіністичну нуту, коли вже чоловік не боре ся за права свого народу, тільки хоче запевнити пановане своеї нациї над другою, коли він хоче иньшу нацию заміните в раба свого народу, коли після його думки той другий, меньше вартний народ, має стати тільки погноєщем, на якому має розцвисти культура пануючої нациї! І ми бачимо, що сей шовінїзм немов отруя переходить серця людин, приналежних до пануючих, упривілейованих наций, які устроюють прямо шовіністичні оргії в денаціоналїзацийних і екстермінацийних затїях проти слабших народів. Шовінїзм — стремлїнє неетичне і ніяк невиправдане добутками науки, оттим то наука, серіозна наука, повинна бути немов оливою, що має втихомирювати розшалїлі хвилї шовінїзму. Єї голос повинен вказувати суспільности безвпину ясний ідеал людскої повноправности і збратаня, при чому розуміеть ся годї від мужів науки вимагати, щоб вони в першій лїнїї не любили й не запомагали своєю працию власного народа. В виду сего універзитети, як огнища справжньої науки, повинні бути тими оазами, до яких шовінїзм доступу мати не повинен; із них повинен плисти на край голос усмиреня...

Сим універзитети п о в и н н і б бути, але як далекий шлях від повинности до дійсности, на те клясичним, а радше відстрашаючим приміром може стати наш черновецкий універзитет.

При його основуваню думано, що він стане найдальшим нїмецким, культурним огнищем на Сходї Европи. Та про се, щоб наш універзитет гуртував студентів-чужинців нема й мови. За майже повні 3 десятки лїт его істнованя — не навязав він хоть троха красших відносин навіть із своїм краєм — Буковиною. Для переважаючої частини професорів нашого універзитету — Чернівцї се тільки стация, із якої мають іти далї робити кариеру, тож від населеня відграничені вони прямо хіньским муром. Німецкі професори тутешного універзитету знають тільки одно — дбати про нїмецкий характер тутешного універзитету, а се має бути їх головною заслугою для будучої кариери. Черновецкі професори-Нїмцї рекрутують ся головно із нїмецких загорілців шовіністів із грубим покостом різкого католицизму — се прямо „кольонїя ґрацка“, а до того ще й експозитура католицкого універзитету у швайцарскім Фрибурґу.

Розуміеть ся, що коли професори-Нїмцї тутешного універзитету є різкими приверженцями християньско-нїмецкого прапору нашого любого Відмана, то й не диво, що з черновецкого універзитету, який поглотив тільки жертв краю, не то не йде який миролюбивий подув, але на жаль кличі національної нетолеранциї, ретроґрадства, а далї й арийского расового ненависництва.

А найприкрійше в сїй справі те, що що раз нові факти документують, що на нашім універзитеті не йде до ліпшого, а до гіршого. Кому не в тямцї, те, що сенат черновецкого універзитету був єдиним в Австриї, який п р о т и з а к о н н о не приняв львівских сецесіоністів-Русинів, чим раз на все припечатав свій нїмецкий шовінізм?

А чиж се не обяв національної нетолеранциї, як нїмецкі професори, творячи більшість колеґії професорскої, поминають майже правильно ненїмецких професорів при виборі ректора, як се дїеть ся із проф. др. Гальбаном, або д-ром Стоцким? !

Але те, що стало ся послїдними днями переходить межі сподїваного і показує, що на черновецких катедрах сидять не нїмецкі мужі науки, але тевтоньскі аґітатори, провокуючі без нїякої причини краеве населене.

Ось перед самими ректорскими виборами зібрали ся нїмецкі професори дня 22. червня, о год. 11. перед пол. на покутну нараду (не запрошуючи на неї професорів не нїмецких!) і порішили ось таку ухвалу, яку на вічну память тевтоньского шовінїзму перепечатуємо в оригїналї до слова: In einer Kollegenbesprechung, welche am 22. Juni 1905 11 Uhr vorm. in den Räumen der k. k. Franz Josefs-Universität stattgefunden hat, wurde von den Unterzeichneten einstimmig folgender Beschluss gefasst:

„Für die Wahl des pro 1905/6 in Aussicht genommenen Rektors **wird der dringende Wunsch ausgesprochen, dass der Vertreter der Universität studentische Veranstaltungen nur dann besuche, wenn ihm im einzelnen Falle genügende Gewähr dafür geboten wird, dass die Rede auf die Alma mater ausschliesslich in deutscher Sprache gehalten werde.**“ Gleichzeitig wurde beschlossen, diese Resoluzion sämtlichen nicht anwesenden Mitgliedern der drei Prefessorenkollegien in Abschrift zur Kentnis zu bringen. — Czernowitz, am 22. Juni 1904. Слїдують підписи всїх нїмецких професорів.

Отсей крок їх прямо не чуваний, бо він веде до того, щоб знївечити дотеперішні мирні відносини між молодїжю тутешного універзитету.

Чиж се не прима імпертиненция го[illegible] — в сїм случаю заступника універзитету — приписувати господарям-аранжерам позауніверзитетских комерсів, як їх треба витати й принимати? Відки можуть мати право нїмецкі професори накидувати студентам тутешнього універзитету, як вони мають говорити у себе. Не вже незабаром видадуть черновецким руским, волоским і жидівским студентам заказ говорити у власних хатах у своїх мовах?! Впрочім де є критерий „достаточної запоруки“, про яку говорить ся в ухвалї, що має бути тільки кавчуковим арґументом проти товариств нелюбих нїмецким шовіністам.

Годї також і сего спускати з ока, що на нашім універзитеті буває всего 10—15 проц. Німців, як відчислити від говорячих по нїмецки Жидів.*) Ось такий визов зважили ся нїмецкі професори кинути в очи ненїмецкому студентству, що становить 9/10 універзитетских слухачів. Розуміеть ся, що ненїмецке студентство нашого універзитету без ріжниці наций і віроісповідань сею крайно безпідставною провокацием обурене до дна і не залишить дати тевтоньским культуртреґерам, що сїють ненависть і зневагу до краевого населеня — належну відправу!

*) В зимовім семестрі 1904/5 було на черн. універзитеті на всїх 673 студентів — говорячих по нїмецки 361, по румуньски 159, по руски 89. Жидів було 280; отже 361—280 = 81 Німців себто 11% всїх слухачів.

Полїтичний перегляд.

З австрийского парляменту. На засїданю з дня 29. с. м. по обширній дискусиї над договором торговельним з Німеччиною — відіслано его до комісиї митової. Відтак принято в другім і третім читаню закон про средства охоронні перед заразою свиний після реферату пос. Ґарапіха. По тім переказано комісиї конституцийній внесене Шенерера, щоб признати розпоряджене в справі помору свиний, видане на основі § 14., нелеґальним. По відісланю до комісиї митової без першого читаня правительственного предложеня в справі взаемин торговельних із Швайцариею і Болгариею, і по численних запитанях формальних, засїдане замкнено. Слїдуюче засїдане відбуде ся у вівторок.

Угорский конфлїкт із короною. Ради мійскі в Единбурзї і Бач Бодроґу рішили візвати населене, щоб воно не платило податків і не давало рекрута з огляду на те, що нове правительство утворено проти волї народа і парляментарної більшости. Таке саме рішене ухвалила також на надзвичайнім засїданю, рада мійска Будапешту, на внесене пос. Польонія. — Феервварі виїхав вчера рано до Відня.

МІНЇЯТУРИ.

Гаральд Кідде. **Йосиф і Нїкодим.**

Йосиф і Нїкодим ішли саме від Христового гробу.

Довкола панувала ніч; було холодно і тихо. Їхні сандали і довгополі одїня беззвучно сунулись по зарослих травою стежинах, що прорізували город аж від горба, де в скальнім ложу знайшов прибіжище Переслїдуваний.

Вони самі ступали в тїни попід низькими оливними деревами, але понизше перед ними лежав город у сильному ясному сяєві пасхального місяця. Із гори, сповитої темрявою бачили вони попід білим муром тільки синїюче море листя, а поза тим ряд високих чорних кипарисів. Посеред города підняла одна однїська пальма свою корону, звисаючу на тонкому, зігнутому стовбурі понад широкі парасолї меньших дерев.

Тут доріжка скрутила ся, і перед їхними очима розпростер ся Єрусалим. Нечайно зупинили ся вони, впяливши зір у місто.

Купаючись онтам в місячному блеску, розперло ся воно серед своїх мурів лиснїючо біле, немов збудоване із леду й мармору. Фон творила понура оливна гора. А ген високо понад дахами піднимали ся отворені колюмнадні притвори сьвятинї. Під пасмужними тїнями пальм і вежий спочивало місто у тихому снї.

„Тепер сплять вони“... — прошепотів Йосиф.

„Так вони сплять“ — блиснули Нїкодимові білі зуби посеред чорної бороди — як задоволені звірі, замордувавши кого небудь.“

Йосиф приник сивіючою головою. Із долу, із города долїтало мурликане бючого жерела, що розлягало ся самітно серед безбережної ночи. Нїкодим поступив один крок наперед, а його худі руки дрожали:

„А що Йосифе Ариматейський, чи признаєш менї тепер рацию? Пізнавесь тепер людий?“

Йосиф глипнув в гору; промінь сьвітла майнув почерез широке чоло попід білий турбан; його великі, сиві очи прояснили ся до Нїкодима.

„Так Нїкодиме! Так гіркий мудрче? Тепер пізнав я людий — і через те не згоджу ся з тобою нїколи!“

„Якже се...?“

Йосиф простер свої рамена над біле місячне місто і говорив своїм глибоким голосом:

„Простїть менї, ви, що там долїв сном спочиваєте, відпустїть менї те, що я вас кривдив. За те, що я вас називав захланними, безсердечними і пожадливими, що я звав вас дураками і віроломними обманцями. Простїть менї близорукому! В і н із своїм широким і глибоким поглядом хотїв жити і вмирати на христї для вас таких, якими ви і є! Відпустїть менї, ох ви предивні сотворіня — люди!

І рамена його спускались до долу і звернув ся він до Нїкодима і шепотїв до него, заломивши руки:

„Брате, Брате! Як же треба нам наслужити ся людями, як їх напочитати як їх налюбитись, щоб спокутувати кривду, заподїяну їм?“

Нїкодим не обізвав ся й півсловечком, похмуро впяливши очи у скальний гріб...

Переклав *Яр. Весоловський.*

Марк Твайн. **Жебрак.**

Жебрак приступив до мене, просячи: „Бідний чоловік,“ бурмотїв він, „від ревматизму трохи не калїка, не їв від трох днів нїчого...“

„Що?“ запитав я. „Я не чую добре. Напишіть менї з ласки тут на сїм, чого желаєте,“ і я подав єму табличку... На нїй написав він: „Бідний чоловік, жінка, як раз померла, семеро голодних дїтий, — просить найґречнїйше о запомогу!...“

„Що?“ крикнув я здивовано, прочитавши оте написане.

„Виж перед тим казали, що ви троха не калїка, та що ви не їли від трох днів і...“

Він змірив мене згірдливо з гори на долину.

„То ви такий обманець?“ крикнув він розсерджений. „Робите ся глухим, а відтак все таки чуєте, що говорить ся. Встидайте ся!...“

Плюнув передімною, обернув ся і відійшов із благородним обуренем...

Переклав *К. Ганусенко.*

Альфонс Алле. **Більше як сестра.**

(Мала історийка).

Бідний молодець!

Згодом зважив ся він одного дня і осьвідчив ся їй.

Молода дївчина вислухала його спокійно, а коли він висказав їй свою щиру і палку любов, просила його, аби покинув усї надії. Великі краплї слїз облили очи бідного, а молода дївчина (що називала ся Алїция), зворушила ся. Вона стиснула йому руку, потїшала і просила, аби не гнївав ся на неї і — скінчила свою розмову:

— Мій приятелю, ви будете мати в менї справдїшню сестру!

Бідний хлопець дивив ся ще довго за дївчиною, хлипаючи і відійшов розчаровано. За порадою батька, поїхав у романтичні країни, аби забути „злу“.

— — — — — — — — —

Минули три місяцї.

Лїто.

Коли молодець повернув з Америки до Гавру, був дуже зжурений. Нїякий лїкар не міг йому нїчого помогти.

З листу довідав ся, що його обожана Алїция пробуває цїле лїто у Етретатї.

Летом спішить він до принадної місцевости.

Бідне серце бєть ся так дуже, як би хотїло розперти груди. Щось мигнуло перед його очима. Густі мраки застелили дорогу. Кого лише побачить на дорозї, привиджує ся йому Алїция.

Не далеко від ріки йде проти нього

Події в Росиї. Рада мінїстрів в найблизших днях має покінчити наради над проектом Булиґіна, після чого відбуде ся нарада мінїстрів під проводом царя. Більшість ради мінїстрів є тої гадки, що постанови про державну раду, як тільки санкціонує їх цар, будуть обнародовлені царским манїфестом Та повільність, із якою мінїстри „радять“ над скликанем собору земского виводить з терпцю і найбільш умірковвні елементи. Ось вчера розпочав у Москві свої наради конґрес репрезентантів міст російских, які мають більше чим 50 тисяч населеня. Городский голова Москви, заявив у своїй промові, що тепер вже не пора домагатись скликаня собору земского; тепер треба невідклично домагати ся конституциї. Зібрані по богатьох промовах рішили поручити президиї проект, на основі якого скріплено би позицию мійских елементів в будучій репрезентациї народу. По за стїнами нарад і конґресів кипить российске жите нечувано живо. Революцийне полумя починає обхоплювати всї частини российскої імпериї. Ось до загального страйку робітників в Одесї, про який вже ми писали, а який вибух, як відповідь на події в Лодзї та Варшаві — прилучила ся подія, яка може мати так для страйку в Одесї, як для руху революцийного в Росиї в загалї величезне значіне. На вістку про одеский страйк вислали туди власти панцирник „Князь Потемкін“ з двома торпедовцями щоби пильнував порядку і здавив розрухи. Тимчасом по дорозї вояки вислали одного свого представителя, який в їх імени скаржив ся начальству на злий харч. Та офіцир, який слухав єго рапорту, стрілив до него і убив єго на місци. Тодї матрози кинули ся на офіцирів і коменданта, поубивали їх всїх (крім тих, що держали з вояками) і покидали в море, а убитого Омельчука висадили на берег, де хотять єму справити величавий похорон. Залога корабля присилувала всїх робітників в портї покинути роботу, а начальство в містї повідомила, що коли би їх хотїли арештувати, то они будуть стріляти до начальства і збомбардують місто. На кораблї від часу до часу являє ся червона, революцийна фляґа. Робітники достарчають залозї їсти. Ожидають прибутя фльоти чорноморскої. В містї серед робітників незвичайний рух.

Над містом Одесою проголошено стан виїмковий. Вчера вечером від'їхали із Севастополю до Одеси 4 панцирники, один кружляк і кілька торпедовцїв. Щасте, що чорноморску фльоту не пропустила Турция, щоб потонула на східно-азийских водах, а то не могла би тепер ограблювати власних своїх братів. Комендант віцеадмірал Кріґер, має візвати залогу „Потемкіна“ до пiдданя ся, а колиб она не чотїла піддати ся — затопити корабель разом з залогою. Треба додати, що „Потемкін“ є найновійший, найлїпший і найбільший панцирник російский. Тимчасом в Одесї вже кипить революция в найлїпше. Робітники бють ся на барикадах з війском і полїциєю; богато війска перейшло на сторону робітників, в виду чого революціонери крім помочи в людях зискали збрую війскову. Мають навіть розпоряджати машиновими карабінами. В виду сего число трупів величезне. Проти „Потемкіна“ вислано з міста козаків і артилерию, але нїм они могли отворити огонь на збунтований корабель, який вивісив червону фляґу революциї, залога „Потемкіна“ вистріляла їх з армат корабельних, а відтак часть залоги корабля стріляє з корабля, а друга узброєна помагає в борбі на барикадах. З Севастополя виплили два иньші кораблї военні, щоби получити ся з залогою „Потемкіна“, повязавши своїх офіцирів. Здає ся отже, що з півдня захопить Росию полумя революциї, несучи народам Росиї нове жите. — Фінляндский, окремий округ війсковий знесено. Твердинї включено до петербурского округа війскового.

Банкова промова пос. Н. Василька.

(із 31. мая 1905).

(Конець).

Тов. Аврель Ончул з гори поставив conditio sine qua non, що єго шваґер Лупу буде директором маючого повстати інституту банкового і всї наші річеві арґументи — малий досьвід фінансовий, різке полїтичне становище і и. — остали без успіху і ми, хоть з тяжким серцем, бо нам було звісне те, про що тепер в краю проти іменованя др. Лупу президентом банку краєвого цьвірінькає кождий воробець, в кінци уступили. Але прошу тямити, мої панове: Лупу мав стати директором малого краєвого заведеня гіпотекарного, яке тодї пляновано, на час леґіслятивного періоду соймового, з малою ремунерациєю 4 до 5 тисяч корон. Єго заступником мав стати тов. др. Стоцкий; навіть се тодї докладно означено. Тодї тов. Ончул видїв в Стоцкім, як він се часто говорив, мужа, якого обєктивности він спокійно може повірити інтереси Румунів! Що Лупу мав тодї задержати мандат до ради державної, то Аврель Ончул не робив з того нїяких національних скрупулів, хоч через те Стоцкий через богато місяців в роцї мусів би вести управу банку. Помимо того, що заоферованє заступництва д-рови Стоцкому мало бути для нас тільки приманою і то від першої хвилї, як лиш розпочали ся переговори в банковій справі, то ми проти кандидатури д-ра Лупу опирали ся так довго, як се лиш було можливе. Єї підпирав др. Ончул також таким арґументом, що президия повинна припасти Румунам. На сю засаду ми згодили ся, але як ми сказали: Добре, але чи-ж Румуни не мають нїякого иньшого кандидата? — На те відповідав др. Ончул стеоретипно: „Я вже для Лупу зааноґажував ся“. *(Слухайте! Слухайте!)*

Недовго по тім, як на нашім послїднім засїданю соймовім порішено статут банковий, взяв Видїл краєвий під розвагу проєкт фузиї банку з поз. кред. заведенєм не задля особлившої прихильности д-ра Стоцкого для поз. кред. заведеня — бо в наших руских рядах такі моменти цїлком не звісні, коли ходить о гроші податників — але для того, що др. Стоцкий так слушно оцїняв з одної сторони небезпеченьство конкуренциї з боку поз. кред. заведеня, а з другої користи, коли-б переймало ся інституцию вже досконало уряджену і взірцево ведену, яка би виключала всяке небезпеченьство дитячих хороб інституциї, яку доперва мав би утворити і ввести в житє Лупу — а взяв Видїл краєвий ту справу під розвагу за повною згодою партиї Ончула і єї заступників в Видїлї краєвім: Лупу та Сімйоновича. А перший крок до сего, покликанє дотеперішного директова Пашкіса на директора банку краєвого, наступило як-раз на підставі реферату д-ра Лупу в Видїлї краєвім. *(Слухайте! Слухайте!)* На то заанґажованє згодили ся на давнїйшій конференциї, яка відбула ся у мене, посли Ончул і Лупу доперва тодї, коли я ще раз зобовязав ся з моїм клюбом голосувати на Лупу яко президента банку після давної угоди. Але як вже після того фузия мала бути доконана, і ми знов зібрали ся в Відни у мене на конференцию в тій справі, то Ончул навіть і не згадував нїчого про розширенє тої умови, задля розширеня круга дїланя банку викликаного фузиєю. А вже-ж прецїнь і тодї міг тов. Ончул навести арґументи за тим, щоб єго шваґра Лупу іменувати доживотним президентом з найбільшою платнею, яку денебудь який президент банку краєвого побирає, як то се він нам нинї оповідає. Але він того не робив, бо він знав, що нас до того нечуваного жаданя приєднати не може, а в разї нашої відмови не був ще певний згоди консерватистів. Доперва перед полуднем першого засїданя теперішної нашої сесиї прийшов Ончул до мене з тою пропозициєю, але ще дуже обережно. Відважним і національно готовим до борби за виборенє тої синекури для свого шваґра став він доперва тодї, коли панове консервативні Румуни зробили то, чого я навіть по них не сподївав ся — а я нїколи не мав високого розуміня про ту клїку в краю *(Веселість)* — а именно відважили ся за ту цїну взяти на службу вільнодумних румуньских послів. *(Живі признаня).* Чи вони через те купили собі і румуньский нарід і чи ним ще будуть по сїм скандалї могли диспонувати панове вільнодумні румуньскі товариші — се покаже будучність! *(Цїлком слушно!)* Аж до хвилї, в якій тов. Ончул зажадав від нас доживотного іменованя президентом свого шваґра з кольосальною платнею, ми держали ся строго першої умови, щоб після неї вибрати Лупу президентом. Правда вже за ту першу угоду роблено нам богато закидів, але кождий дїставав від нас, а особливо від мене і д-ра Стоцкого таку відповідь: „Ми Русини звязані вже словом!“ В виду сего виводи тов. Ончула і єго алїянта Волчиньского, які закидають нам дволичну гру — є схоплені з воздуха, як се вже дехто нинї зазначив і я їх в імени Русинів відпираю з цїлою рішучостию. *(Признаня і оплески).*

Національні постуляти, чи родинні інтереси?

Тов. Ончул каже, що жаданє стабілїзациї — а радше доживотного заосмотреня і високої платнї — „випливає з почувань румуньскої народної душі, з національної конечности!“ А на хвильку перед тим сказав він: „З тим жаданєм виступили консерватисти!“ На се відповідаю єму: Від колиж то консерватисти стали знатоками порушень душі румуньского народа? (*Сьміх*). Де, в якім краю, в якій партиї сьвіта справа заосмотреня і справа родинна є національним постулятом? (*Живі признаня*).

А тепер переходжу до наміреної комуляциї гідности президента з мандатом Видїлу краєвого. Коли тов. Ончул поставив жаданє доживотної президентури, то заявив, що єго шваґер зложить всї уряди, з виїмком мандату до сойму. Сего держимо ся тим більше, що, як вже заявив др. Штравхер, і те жаданє є під зглядом правним неоправдане, одним словом: нечуване! (*Признаня*). Ончул і Волчиньский закинули нам Русинам особлившу захланність, могучість і охоту трясти цїлим краєм. Коли-б се було правдою, ми-б нинї мали більшість! За цїну сповненя своєї захланности був би ще Ончул напевно якийсь час зі своїми товаришами боров ся хоробро проти консерватистів. Але ми їх утратили, бо наші переконаня не йдуть за неоправданою силою, але бажають чесної працї для нашого народу. (*Признаня*). Ми не чуємо ся покликаними вести провідну ролю в тім краю, бо як я вже в попереднім роцї заявив, ми знаємо свої слабі сторони: Брак нам великої посїлости й маємо мало інтелїґенциї! Длятого прямуємо нї до чого иньшого, як до тихого, культурального та господарского розвитку. (*Признаня*). Що пос. др. Стоцкий став заступником маршалка краєвого, се для нас Русинів — поза довірєм цїсарским, яке в тім іменованю проявляє ся — є безвартісне. Ми дуже байдужно думаємо про сї річи — і добре функціонуюча руска каса райфайзеньска, або иньший поступ культуральний і економічний має для нас богато більше вартости, як осягненє такого визначного становища. (*Живі признаня*).

Тов. др. Стоцкий, єго обичайна повага, єго пильність, єго повна пожертвованя любов до народу, з якого він походить, були так у руского народу цїнені, що та гідність цїлком не могла піднести єго значіня серед народу! *(Живі признаня).* Що ми хотїли узурпувати провід у банку — се сьвідома брехня. Натомість правдою є, що ми готові були навіть позволити упасти кандидатурі єго на віцепрезидента банку, коли-б Ви були не зробили президентом аґітатора Лупу. *(Слухайте!)* Але-ж Ви не можете жадати, щоб ми навіть не поставили нашого мужа довіря, яко сторожа наших інтересів, коли Ви робите на неозначений час президентом Вашого першого аґітатора.

Вільнодумства п. Ончул на Буковинї вже не знищить!

Тов. Ончул сказав: коли відпав злучуючий нас кіт, то перша національна ріжниця мусїла розбити союз, а така ріжниця хвилї се власне питанє банкової президентури, кіт який лучить нас, що ще і нинї творимо союз, не упав зовсїм і єго

якась молода дївчина з сердечним стрічeнем його з простертими руками.

То була Алїция. Вона покрасшала в сотеро, як була перед трома місяцями. Була весела і румяна.

Стиснула йому руку і дивила ся на нього довго чаруючим поглядом. Ах, сї карі оченята!

— Не нагадуєте собі, дорогий приятелю, що я вам казала ще перед трома місяцями?

Кілька слів, або більше вистогнаних звуків, були відповідию на се.

— Я приобіцяла вам — продовжала дївчина дальше, -- бути на все вашою сестрою.

— Ах, так, сестрою.

— Але від нашої послїдної розмови скоїло ся не одно, моя дитино.

— Ах!

— Так, мій приятелю.... і я.... не буду вам сестрою...

Не знає бідний, що дїєть ся з ним. Що хоче вона сказати?

Легкий промінь надії прошиб його серце... Нї, ах нї, се булоб за богато, за богато щастя!...

— Я вибрана, мій приятелю, бути для вас чимось більше, як сестрою.

Вона сказала те слово „сестрою“ з таким притиском, що він не міг нїяк сумнївати ся.

— Що?... Ви би пристали... бути менї більше як сестрою?...

— Так, мій приятелю, я хочу бути вашою мачухою... Я віддаю ся при кінцї сього місяця за вашого батька...

Молодцеви сього вечера не смакувала добре вечера.

Бідний молодець!

Переклав *Л. К.*

творить наша честь і правота, чистота наших політичних переконань і сьвідомість, що виступлене 5 румуньских панів, яких національні мотиви хиба вистарчаючо я осьвітлив і 2 христ. Німців, якими я ще зараз займу ся, ще цїлком не є в силї знищити ідеї вільнодумства в краю. (*Живі признаня.*)

Тов. Ончул, який брав так значну участь в поглублюваню тої ідеї в народі, дуже милить ся, коли думає, що зуміє вільнодумне населене в краю знов так скоро повести на службу давних визискувачів — а нинїшних своїх товаришів — і виграти справу аргументом, що „Лупу мусїв стати президентом банку!" (*Живі признаня.*)

Відманови в альбом!

Твердженє, яке упало тут підчас дебати, що теперішний вільнодумний союз є тільки родом зміцненого руского клюбу є так само невірним, як тенденцийним. Я констатую, що як і в давнїйшім вільнодумнім союзї, так і в теперішнім Русини всїми силами старають ся підносити лише найконечнїйші національні інтереси, а впрочім звертаємо особлившу увагу на вражливість Німцїв, щоби в Союзї залагодити питаня передовсїм економічні без взаїмного зачіплюваня, без охоти майоризованя одної або другої сторони. Тов. Відман, який свого часу, як ми ще сиділи в маленьким союзї — ми Русини, 1 Жид і 1 Румун — який кажу з таким одушевленем підніс наші ідеї і нашу працю в великодній статї, поставивши своїм німецким товаришам пос. Левицкого, яко взір постійности переконань, (*Веселість, оплески!*) той сам пан Відман дивує ся тепер, як его товариші, що з ним тоді увійшли до Союза, того союза не покидають, не маючи до того ніякої причини! (*Славно!*) Пан Відман шукає вже від довшого часу за причинами, щоби так послів жидівских як і своїх лїберальних товаришів оклеветувати, а послїдних хоче конче піпхнути в християньско-німецкім напрямку. Я даю єму щиру пораду. От нехай він свій мандат зложить і кандидує на ново, можливо, що тоді голоси німецкі і волоскі виберуть його на ново. Але як довго більшість його виборцїв складає ся з Жидів, то се є некорректно їздити на конику арийско-німецких принціпів! Пане Відмане! Ви поклику́єте ся на німецкі острови, розсипані по краю; невже вони творять окрему курию, із якої ви послуєте?! Таж вас післали сюда для заступлюваня своїх інтересів Мошко, Сруль, Ізаак, Лейба, Файбіш, ви як кандидат навіть торжественно обіцювали їм те заступництво, а тут хочете заступати тевтоньского Вальтера?! (*Загальний сьміх і грімкі оплески*). Вибачте пане товаришу, так робити не годить ся! Се так само погане, як Ваш виступ із „Вільнодумного Союза" і Ваша нагла зміна переконань, за яку Вам заплатили консерватисти віцепрезидентурою банковою! (*Оживлені оплески!*)

Тепер панове, мої виводи добігають до кінця. Повторяю, що всї бесїдники із мого союза сказали що до нашого становища у банковій справі, а то, що ми голосувати мем за статутом і за фузиєю краєвого банку із поземельним. (*Славно!*). Нас деякі круги хотїли спровокувати, щоб ми у так важній справі, що її признала свого часу вільнодумна партия одною із найважнїйших точок своєї програми, не допустили до цїлковитого полагодженя.

Я знаю добре, як би то консерватисти відходили від розуму з радости, коли-б ми були завели обструкцию в тій справі, бо таким чином за одним махом упало би дїло Вільнодумного Союза враз із Ончулом та Лупу. Се було ваше побожне бажанє (*Правда!*) і товариш Ончул, той наївний чоловічок із Берна, що являє ся тепер у трохи „иньшому" сьвітлї, був би попав у ту медвежу яму, коли-б ми его були не витягнули з неї в час. На жаль доля захотїла, що ми — его колишні союзники — мусимо і его витягати із тої ями в інтересї самої справи.

Всї ми у „Вільнодумному Союзї" не бавимо ся прінціпами і програмами — і анї гумор, анї поганий настрій, який в тім случаю є цїлком оправданий, не могуть нас відвести від того, щоби ми не розбирали всякого питаня з повагою і зі становища інтересів наших виборцїв. Предложенє банкове, особливе в своїй теперішній формі, — фузия з позем. кредит. заведенем — виливає з інтересу всїх наших виборцїв і дїятого ми з повним переконанем голосуємо за ним, хоть на жаль з ним є звязане так погане питанє особисте. Ми зробили все, мої панове з теперішної більшости, щоби в тій послїдній справі розбудити Ваше сумлїнє. На Вас спадає відвічальність, коли Ви не хотїли слухати! (*Живі признаня*).

Одні зборі які — як я вже згадав — скликано ad hoc платними і неплатними агітаторами з можливим лише вирафінованем, не в силї увільнити вас від тої відвічальности. Поцїлуй між пп. Бежаном і Аврелем Ончулом міг в розпалених шовіністичними бесїдами учасниках зборів викликати замовлені оклики: Sa traiasca, але у спокійних мешканцїв краю причинить се він тільки до розбудженя найбільшого недовіря проти кождого кроку Авреля Ончула, в якім они виділи доси правдивого приятеля народу і чесного борця за інтереси народу против старої кліки. (*Признаня*). І то невдоволенє народу змінює не лиш в сім, щоби ми піддержали наше veto проти іменованя д-ра Лупу президентом банку на необмежений час і проти комуляциї того становища з мандатом до Виділу краєвого. Охотно голосуємо на Румуна на се становище — і після нашої обітницї на д-ра Лупу — але на час соймової леґіслятури при задержаню зі сторони Виділу краєвого конечної контролї, яку комуляция має зробити ілюзоричною. (*Притакуваня*).

Пос. др. Волчиньский у вступі своєї нинїшної бесїди висказав надію, щоб банк не був політичним мячем. Мої панове, з моїх слів зрозумієте, що нами на нашім становищи нїчо иньшого не кермує, як те саме бажанє. Алє трудно нам се уважати за поважне бажанє у Вас з більшости; переважна більшість людий, що мають вибрати заряд банку, зіпіла ся при так дивних відносинах. Намірене розбитє нашого союза, національний шовінізм, особиста користолюбивість, ненависть до руского народа і его провідників є кітом, який Вас лучить, але румуньский народ мусить зажадати і зажадає від Вас дїл, нїм заявить згоду свою з Вашим збратанем ся!

Я бою ся і то певно не без підстави, що той банк має Вам уможливити дїла! (*Живі признаня*).

Маючий бути вибраним заряд банку, зміцнений готовим на все п. Відманом, який в політицї є до всего (*Веселість*), використають своїм впливом, панове консерватисти, а колишний многонадїйний демократ Лупу буде мусїв відвдячити ся їм в ролі президента банку. Се достаточна для нас причина до недовіря! (*Цїлком слушно! признаня!*). Коло мене і тов. Смаль-Стоцкого, якого робота ту у краю — я можу се без пересади сказати — є картою записаною дуже читким письмом, яка нам тілько честь може принести, збирає ся цїла нинїшна коалїция. Але оба ми не перестанемо, свобідні від всякої ненависти проти румуньскої нациї, увзгляняючи права Німцїв, Румунів, Жидів і всїх иньших ту в краю, працювати чесно для нашого народу, кермуючи ся лише нашим сумлїнем. (*Живі признаня*). Правдиві приятелї вільнодумства, правдиві чесні прямованя для добра народа і добра нашої вітчини знайдуть нас завсїгди по своїм боцї. Так поступали ми дотепер і так будемо ми і руский народ дальшє поступати. (*Живі признаня*). Я сказав уже, що вірю в ідеалізм, вірю, що честь і справедливість мусять побідити і в житю політичнім — і ваші еґоістичні забаги розібють ся о вал нашого союза! (*Дуже слушно!*)

Щоби лише край не поносив коштів тої борби і Вашої неприродної коалїциї — отсе сердечне бажанє моє і кождого вірного сина своєї вітчини! (*Живі довготреваючі признаня в палатї і на ґалериї. Бесїдникови ґратулюють*).

Росия й Японія.

В Росиї мобілїзация на цїлій лїниї. Крім двох корпусів в Києві і Петербурзї мають ще мобілїзувати корпус варшавский. Не знати лише, чи мобілїзация піде так спокійно, як би руководячі сфери сего собі бажали.

Комітет конституцийної партиї в Токіо, спрецизував условини мира в отсїй резолюциї: „Хотяй не є потрібною річию в подробицях означувати условини мира, то однак уважаємо за потрібне заявити, що так для осягненя цїлий війни, визначених в хвили почину війни, як також задля забезпеченя нашої держави на будуче і задля утреваленя мира на сході Азиї і оперти его на тревалій основі вимагаємо від Росиї, щоб она відступила певну часть землї і щоб звернула кошта воєнні, та в кінци жадаємо уреґулованя квестиї що до Манджуриї і Кореї". Сю резолюцию вручено президентови міністрів. Партия поступова видала відозву, в якій ставить ті самі условини з додатком ще кількох меньше важних точок.

Після офіціяльних жерел находило ся дня 30-го цьвітня в японьскій неволи 60.297 Росиян, а то 10 ґенералів і адміралів, 70 штабових офіцирів, 884 иньших офіцирів, 8.557 підофіцирів і 50.768 рядових салдатів.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 1. липня 1905.

Указ із 1876. р. перед комітетом міністрів. На засїданю комітету рос. міністрів із 26. червня обсуджувано реферат м'ністрів народної просьвіти і внутрішних справ про знесене обмежень в справі печатаня книжок в україньскій мові. Як сю справу порішено, поки що нам не звісно.

Справа Краєвого банку. Найвисшою постановою з дня 29. червня с. р. санкціонував цїсар соймовий законопроект заложеня „Буков. Банку краєвого". Отже з днем 1. липня почиває банк краєвий функціонувати в приміщеню давного Бук. позем. заведеня кредитового. Дня 29. і 30. червня, зложили дотеперішні урядники Бук. позем. заведеня кред. присягу на руки заступника маршалка проф. Стоцкого і члена виділу краєв. д-ра Волчиньского, а директор Пашкіс переняв іменем „Банку краєвого" актива і пасива позем. кред. заведеня, бо від 1. липня урядує вже в Банку краєвім.

Нова татарска часопись в Росиї. Росийске правительство дозволило Баядітови видавати в Петербурзї татарску часопись „Нур". Подібного дозволу Українцям добити ся прямо годі!

Страйки рільні на Угорщинї. На днях вибухли в богато місцевостях — між иньшими в комітатах Шеґзар і Веспрім—Угорщини рільничі страйки. Страйкарі жадають підвисшеня платнї до подвійної висоти, та лише 4 дни робочих в тижни, що дїдичі вважають за неможливе до увзгляднення. До страйкуючих прилучила ся також служба двірска. Страйк ширить ся. Зарекві́ровано військо.

Змова військова. „Local-Anzeiger" доносить з Петербурга: Задля революциї в Варшаві і Лодзї також петербурскі робітники зачинають ся бурити. Серед залоги в Царскім Селї панує велике занепокоєнє. Розкинено там цїлі стоси проклямаций, які взивають жовнїрів, щоби не стріляли до люду, запевняючи, що офіцири вже до того урочисто з'обовязали ся. Має бути фактом, що цїлий ряд офіцирів принял такі з'обовязаня перед звісним товариством: „Вільний економічний Союз". Товариство те взиває тепер також офіцирів в московскім окрузї воєннім, щоби пішли за примером своїх петербурских товаришів! Предсїдателем того стоваришеня є ґр. Гайден, який був членом депутациї земств, котру недавно приняв на авдиєнциї цар в Царскім Селї. В Ковнї арештовано 5 офіцирів, котрим закидують, що з недостаточною енерґією виступали проти революцийонїстів.

Роздача сьвідоцтв за біжучий півріок відбуде ся 30. червня в семинари учительскім, муж. і жін. 1. липня в І. держ. ґімназиї; 4. липня в лїцею дівочім; 8. липня в правосл. висшій школї реальній; 10. липня в II. держ. ґімназиї, а 15. липня в фіалї І. держ. ґімназиї.

За мучене зьвірят потягнено вчера до одвічальности візника Мозеса Гайтнера з Жучки, за те що знущав ся над своїми кіньми.

З маґістрату. Д. 1. липня о год. 6 вечером відбуде ся специяльне засїданє маґістрату в справі закупленя нового будинку університетского на міскі шкільні цїли.

Із ц. к. університету. П. М. Делїдїша промовлено на нашім університетї в середу по полудни, на степень доктора прав. Промотором, був проф. др. Ерліх.

З почти. Ад'юнкта Франц Меншіґа в Чернівцях на власну просьбу перенесено до Відня.

Русини Буковиньскої землї!

Прибувайте десятками тисячів, на

народне віче,

що відбуде ся дня 7. липня с. р., в день св. Івана Хрестителя.

В інтересї загроженої народної справи, треба нам всїм явитись на віче, як один муж!

Оголошеня Кас райфайзеньсих.

Перші загальні збори народної каси пожичкової і щадничої для громади Жадова-Діброва відбудуть ся дня 12. липня 1905 р. о год. 2-гій пополуд. в домі Ілї Палагнюка з таким дневним порядком: 1. Вибір ради надзорчої, 2. установлене стопи процентової для вкладок щадничих і пожичок, 3. Установлене висоти паїв, вкладок щадничих і пожичок, 4. Ріжні справи. *Іля Палагнюк*, началь.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає: Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.